

Annin útěk

Mattia Corrente

Anna strávila většinu života po Severinově boku. Jednoho dne se ale bez vysvětlení sebere a odejde z domova. Po roce čekání Severino opouští ostrov Stromboli a vydává se svou milovanou ženu hledat. Tak začíná jeho putování po Sicílii, nostalgická návštěva míst, kde spolu s Annou bydleli, ale také cesta v čase, do vzpomínek na klíčové okamžiky jejich společného soužití. Během ní se Severino bude muset vypořádat nejen s mnoha překvapivými skutečnostmi o své nečitelné manželce, jež postupně vyplynou na povrch, ale i s přízraky mužů a žen, kterými se on a Anna mohli stát, kdyby jim okolnosti umožnily rozhodnout se v životě jinak.

Mattia Corrente vystavěl na malém prostoru hluboký autentický příběh, který se díky vícehlasému vyprávění v několika časových rovinách postupně skládá jako mozaika a zanechává dojem, že přes všechny složitosti má každý doušek života svou jedinečnost a krásu.

Annin útěk je román s nádechem dávných časů a melancholie, ale zároveň je moderní díky svižnému tempu a stylu bez zdlouhavých pasáží.

– Massimiliano Caruso,
Il Passa parola dei Libri

Úchvatná, dojemná kniha, která odhaluje lidskou duši.

– čtenářská recenze, *Goodreads*

Annin útěk dojírá a nutí k zamyšlení.

– Tina Guiducci, *Gazzetta di Mantova*

Mattia Corrente

Annin útěk

Mattia Corrente

Annin útěk

Přeložila Sára Rodová

metafora

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude trestně stíháno.

Český překlad knihy vychází za podpory Centra pro literaturu a čtení italského Ministerstva kultury.

Copyright © Mattia Corrente 2022

Published by Sellerio editore, Palermo

Czech edition published by arrangement with Laura

Ceccacci Literary Agency through Agentia Literara Livia Stoia

Translation © Sára Rodová, 2023

Czech edition © Grada Publishing, a. s., 2023

All rights reserved

ISBN 978-80-7625-746-7 (ePub)

ISBN 978-80-7625-745-0 (pdf)

ISBN 978-80-7625-287-5 (print)

*Nevyhnutelnému osudu matek,
které zůstávají matkami navždycky.
Tě mojí. Donutila jsi mě psát,
abych pomocí slov vymyslel další verze sebe samého,
vzdálené od tvé neúprosné lásky.*

1

Podívej se na mě, Anno.

Oblékl jsem si ty seprané džíny, které jsi tolik nesnášela. Kolikrát jsi mi záplatovala kapsy, přešla poklopec, poutka na pásek? Zatímco jsem si zapínal knoflík, představoval jsem si, jak stojíš v kuchyni se založenýma rukama a naoko si odkašláváš. To bylo tak krásné, to tvoje tiché, vždy přesně načasované zakašlání, tvůj hlas, který mě volal jménem a vždycky mě nečekaně zastihl v obýváku.

„Namouduši přísahám, že je vyhodím,“ říkala jsi a já si ty džíny bez sebemenší snahy něco namítnout svlékal. Moc se mi líbilo, jak jsi pokaždé stejně vytočená, než jsme šli na mši. Svlékl jsem si je i tentokrát. Ty zelené manšestráky si vzít můžu?

Vyžehlil jsem si bílou košili, nechal ji vychladnout na prkně a vyšel jsem na terasu se zeleným lavorem, břitvou, pěnou. Oholil jsem se vestoje před zrcadlem pověšeným na zdi. Pak jsem čekal.

Anno, proč tady stojím a doufám, že na mě každou chvíli zavoláš, že je pozdě, musíme jít, jinak tě kněz nevyzpovídá?

Taková ostuda, předstírat, že tu stále jsi.

Jsem připravený. Hladká tvář, vyžehlená košile, manšestráky a na hlavě vzorně nasazená fedora. Chystám se odejít, ale pak se vracím zpátky.

Už dva dny jsem ji nenakrmil. Přísahal jsem, že ji v tom kulatém akváriu nechám umřít, ale je to poslední věc, co jsme si koupili společně.

Zlatá rybka. Kulaté akvárium. Plechovka granulí pro zlaté rybky.

Zapomněl jsem její jméno. A teď si zaboha nemůžu vzpomenout, jak se ta zlatá rybka jmenuje, a přísahám ti, že jsem se o to snažil. Dál na ni přihloupě zírám, jak krouží ve svém kulatém domečku, a nic, prostě si to jméno nevybavuju.

Kde jsi, Anno?

Od té doby, co jsi zmizela, začínám zapomínat. V každé vzpomínce na nás dva jsem jenom já. Ty už v ní nejsi.

Odjíždím. Podívej se na mě, Anno. Stařec s kufrem, který odjíždí a doufá, že tě najde.

Dovleču kufr k východu, otevřu dveře a poryv větru mi zvedne fedoru a odmrští ji do předsíně k věšáku. Znovu dveře zavřu, kovové cvaknutí se rozlehne předsíní a ticho domu mě překvapí ze zálohy, cítím, jak mi proniká kabátem a svírá mi ramena v neviditelném objetí. Chce mě zadržet, zabránit mi v odjezdu. Měl jsem ticho tohoto domu rád a ono mělo rádo mě, osamělost mě donutila, abych si ho oblíbil. Vrátím se zpátky, se zatnutými zuby se sehnu a zvednu klobouk ze země. Fouknu na něj, několikrát ho oklepu, zrak mi padne

na bílý pláštík pohupující se na věšáku. Promnu rukáv v prstech a zavřu oči. Proč mě každá tvoje věc nutí zapomenout, že tu nejsi? Děje se to doopravdy. Já tomu nevěřím, že tu nejsi. Ale trvá to jen okamžik. Zničehonic rukáv pustím, jako bych si popálil prsty.

Je prvního října, kráčím těsně podél mléčných zdí domů ve via Roma a celou cestu na náměstí dole u mola mě pronásleduje ledový vítr.

Dnes je jako v prosinci, alespoň tady na Stromboli.

Bar Ossidiana právě otevřel. Calogero rozsvěcí světla ve výloze a já, tak jako každé ráno, čekám u vchodu, až domete podlahu. Spočine pohledem na mém kufro, pokradmu zkontroluje čas na nástěnných hodinách naproti pultu a odloží koště. Uvaří mi první espresso dne, za ním se na polici s likéry krásně vyjímá lahev sambucy.

„Dal bych si říznutý,“ řeknu mu a ukážu na lahev bradou.

Calogero zvedne huňaté obočí a vykulí oči, ten užaslý výraz mi připomene, jak ses tvářila, když jsme šli k lékaři a já se ho zeptal, jestli si sem tam můžu dopřát skleničku.

Popadne průhlednou lahev a dolije hrneček po okraj.

„Kdyby tu byla vaše žena, usekla by mi ruku.“

„Jenže tu není,“ připomenu mu a jedním lokem kávu vyzunknu, vřelý proud mi klesá až do žaludku a pak nastoupí obvyklé pálení, ten ohnivý chuchvalec v útrokách jako při prvních pitkách o karnevalu, když mi bylo osmnáct, tancovalo se v garážích a já se potil mládím a vínem.

V náprsní kapse kabátu mi zazvoní mobil. Vytáhnu ho, nehybně zírám na Antoniovo jméno na displeji. Probere mě až tlumený nářek sirény. Znovu vrazím mobil do kapsy, ačkoli stále vyzvání.

Calogero postaví na pult dvě skleničky, nalije do nich sambucu a mlčky se díváme, jak křídlový člun zpomaluje, přiráží ke břehu a vypíná motory.

„Jestli si myslíte, že je naživu, tak se děj vůle boží.“ Vypije panáka na ex, já udělám totéž a svěřím mu klíče od domu i život naší zlaté rybky.

Dnes je to rok a měsíc.

Byl večer prvního září, povečeřeli jsme domácí *arancini*, na pozadí se ozývalo přežvykávání našich plných úst, pak žádný hluk, zatímco jsi sklízela nádobí, a každá věc, která zmizela ze stolu, jako kdyby poslouchala tvoje ruce, tak jako vždycky, přitahovaná tvými útlými prsty zdrsnělými od louhu.

Uvázala sis kolem pasu červenou zástěru, kterou ti Antonio daroval ke Dni matek. „Maminčina kuchyně je vždy ta nejlepší,“ hlásal černý nápis na prsou. Když jsi pustila kohoutek u dřezu, lehl jsem si na pohovku – moje tělo už vyžaduje spánek, kterému se nedá vzdorovat. Posadila ses vedle mě, pohladila jsi mě po čele a chlad dosud vlhké ruky mě probral. Pak se tvé rty přitiskly na mou tvář, svraštělou, ale oholenou, tak jak to máš ráda.

„Zůstaň tady,“ pošeptal jsem ti.

„Nemůžu, musím domýt nádobí,“ řekla jsi mi ti chounce.

Sledoval jsem tě až do kuchyně očima zúženými únavou. Poslední pohled na tebe, to jsem tehdy nevěděl.

Čekal jsem na tebe dvě roční období a každý den jsem pil hořkou kávu kvůli cukrovce, jedl jsem vařenou zeleninu kvůli zvýšené hladině kyseliny močové, odpíral jsem si víno a nechával klíče v zámku zvenčí. Pak, když jaro ohřálo vzduch, jsem znovu pověsil klíče na zeď, šel jsem si koupit teplákovou soupravu a tenisky a navykl si vstávat za svítání a chodit na dlouhé procházky po pobřeží s mladými lidmi v kratasech a tričku, kteří ustupovali z chodníku, aby se mi vyhnuli. Tři sta šedesát pět dní a jeden měsíc a jsem připravený, lékař mi minulý týden řekl, že jsem zdravý jako mládeneček.

Co všechno člověk neudělá pro lásku, i když už mu dávno není třicet. Není to zvláštní, Anno? Zrovna teď, když naše láska zestárla a já věřil, že je v bezpečí. Zrovna teď od tohohle starce žádáš další zkoušku?

Mústek spojující člun s pevninou je kluzký, pevně se chytím zábradlí, kluk, co trhá jízdenky, mi přijde naproti, popadne můj kufr a společně zdoláme poslední úsek, než nastoupím na palubu. Sejmu si fedoru z hlavy, opřu si ji o hrud' a posadím se na náhodné sedadlo, člun je zpola prázdný, už není léto plné turistů, davů lidí, kteří se strkají, aby ukořistili místo k sezení. Z okýnka vidím, jak plavčík pouští lano, kluk na pevnině mává na rozloučenou, zatímco moře pod trupem pění, hluk motorů se rozléhá celou kabinou, plavidlo obklopuje závoj černého dýmu a já, po tolika letech, tenhle ostrov opouštím sám. Kdoví jestli jsi i ty při odjezdu zvedla zrak k oblaku dýmu nad Stromboli, jestli sis vzpomněla na noci strávené ve tmě na terase, kdy jsme seděli na malé pohovce pod dekou a dívali se, jak plivance lávy ozařují nebe. Kdoví jestli jsi na jediný

okamžik zaváhala, pocítila nutkání vrátit se ke mně, ke klukovi, za kterého ses provdala a spolehla ses přitom na jeho slib.

Na Salině nastoupí blondatá dívka a dvě řady přede mnou z jednoho sedadla vystřelí natažená paže, aby na ni mávla. Ona se usměje, spěšně kráčí uličkou, přičemž se rukama přidržuje opěradel, a nějaký kluk s kudrnatými vlasy vstane, obejmě ji, přitiskne si ji k hrudi. Zůstanou na sebe nalepení tak dlouho, až se mírně nadzvednu ze sedadla, abych lépe viděl, co to vyvádějí. Líbají se, zasypávají jeden druhého rychlými a mlaskavými polibky, a když se on náhodou přestane soustředit, ona ho chytí za bradu a srovná ho do latě. Zničehonic si dívka všimne, že je špehuju. Zabořím se do sedačky jako načapaný šmírák a stáhnou si fedoru přes oči, zatímco milenci zmizí mezi sedadly, dokud nedojedeme na Lipari, kde si ona, předtím než vystoupí, uhladí triko přes džíny a prsty si prohrábne blondatou hřívu. On vstane, v uličce si protáhne nohy a pak se vydá hledat další náhodné sedadlo. Skončí v mojí řadě, dvě místa ode mě. Každou chvíli po něm hodím okem a potutelně se na něj usměju. Dělá, že mě nevidí, tvář má přilepenou k mobilu.

„Za mejch mladejch let se člověk něco nadřel, než dostal pusu,“ nadhodím a mrknu na něj.

„Za vašich mladejch let,“ odvětví a taky na mě mrkne. Naznačím mu, ať se posune blíž, a když sedí vedle mě, nakloním se k jeho uchu.

„A rozhodně to nebyly pusy, jaký si dáváte vy. Já a moje žena jsme se sotva dotkli a museli jsme si pospíšet. Kdyby nás někdo viděl, měli bysme malér.“

„To jsou věci. Horší než ve vězení,“ zamumlá on a pořád něco kutí na mobilu. Buší prsty do displeje jako mistr světa ve psaní na stroji a ani se na mě nepodívá.

„Mnohem horší. My vůbec neměli tyhle kapesní počítače, co používáte vy, abyste si honem honem všechno řekli a nemuseli čekat, až jeden druhému uvidíte do očí.“

Usměju se. Skoro zapomenu, že je mi osmdesát. Vracím se ke svému zamilování, které tvořil hlas, silná vůně a spousta dopisů s gramatickými chybami, květiny, gramofon a polibky ukradené pod moruší.

„Kolik ti je let?“

Strčí mobil zpátky do kapsy. Konečně se na mě podívá.

„V prosinci mi bude osmnáct.“

„Mojí ženě bylo jako tobě, když jsem si ji vzal, viděl jsem ji asi tak dvanáctkrát a pak jsem se s ní oženil.“

Chvíli o tom přemýšlí s pohledem upřeným na své boty. „Vy staří lidé vyprávíte všichni to samý. Možná je to romantický, ale dneska je to lepší, když máme možnost toho druhýho poznat, než se s ním zapleteme.“

Neodpustím si lehké odfrknutí. „Kdysi si člověk navlíkl jedinej prstýnek, a na celej život.“

Přeruší nás hlášení, blížíme se k Milazzu. Člun pokračuje po hladině, projíždíme mezi dvěma trajekty, mineme motorový člun pobřežní hlídky.

„Jak se jmenuješ?“ zeptám se kluka.

„Andrea.“

„Andreo, teď mi pomoz s kufrem.“

Souhlasí s náznakem úsměvu, který mladí lidé věnují nám starým, když je požádáme o pomoc, a dostane se nám jí, protože nevyhnutelně vzbudíme lítost.

Čekáme ve frontě na výstup, vrávoravě přirazíme ke břehu a já se křečovitě chytím jeho ramene. Jakmile opustíme přístav, nabídne se, že mě doprovodí až na autobusové nádraží, abych se nemusel vláčet s kufrem. Rozloučíme se podáním ruky před tabulí s jízdním řádem. Zatímco z kapsy košile vyndávám brýle, vrátí se.

„A jak to, že vlastně cestujete sám, bez manželky?“

„Já ji hledám,“ řeknu a zmocní se mě zoufalství, protože i s brýlemi na nose mám problémy se čtením, mžourám na tabuli a vážně by mě zajímalo, co z toho mají, že to tisknou tak malým písmem.

Andrea sraští čelo. „Jak to myslíte?“

„Myslím to tak, že zmizela a já ji hledám.“ Přistoupím k tabuli ještě blíže, ale směla, prostě to nepřečtu a přepadá mě nervozita.

„Radši mi řekni, co je tam napsáno, já na to nevidím.“

„Jede to za půl hodiny.“

Jak to slyším, hned se mi sbíhají sliny, naproti přes ulici jsem zahlédl zmrzlinárnu, lidé z podniku vycházejí s obrovskými kornouty a já taky jeden chci. Andrea se nenechá prosit. On si dá stracciatellu a nutellovou, já oříškovou a čokoládovou. Jíme zmrzlinu na lavičce a já se šťastně ušklíbnu.

Ty jsi nemohla snést, že na cukrovku nedbám, a dát si tenhle kornout bys mi nikdy nedovolila.

„Takže vaše žena je už rok nezvěstná, a vy ji hledáte teprve teď,“ pokračuje Andrea a rozvalený na lavičce okusuje kornout.

Odpovím mu zamručením a otřu si rty umělým ubrouskem, jaké dávají zmrzlináři. Jen taktak dožvýkám oplatku, když autobus nastartuje.

Andrea se znovu chopí kufru a uloží ho do zavazadlového prostoru.

„Vy jste fakt frajer, fandím vám.“

„Severino,“ řeknu mu, „jmenuju se Severino a moje manželka Anna.“

Přikývne, pak se ztratí v myšlenkách. Nad něčím dumá. „A co když umřela?“

Mávnutím ruky ho pošlu někam. „Ne, to teda ne-umřela.“

„A jak to můžete vědět?“

„Vím to, a hotovo.“

Usměje se se zavřenými ústy. Lidé se chystají nastoupit do autobusu. Jestli si nepospíším, hrozí, že na mě zbyde jen místo v jedné z posledních řad, a mně, když se krčím vzadu, se v autobuse dělá špatně. Andrea mě doprovodí až k nástupním dveřím.

„Tak ti děkuju za ten kufr a měj se hezky,“ řeknu.

„A co když se nechce nechat najít?“ řekne on. „Když se někdo rozhodne zmizet, asi k tomu má důvod, ne?“

Položím mu ruku na rameno. Tou druhou vylovím z kapsy mobil a podám mu ho. „Uděláme to takhle,“ navrhnou, „ulož mi svoje číslo do kontaktů.“

Rychle pohybuje prsty po displeji, pak si z mobilu zavolá na svoje číslo.

„Já vám určitě napíšu,“ řekne, zatímco mi telefon vrací.

„Máš rád *arancini*?“ ptám se ho.

„Vážně se musíte ptát?“

„Tak až ji najdu, zavolám ti a ty se stavíš u nás doma. Anna dělá ty nejlepší *arancini* na celý Sicílii a můžeš si přivést i tu svoji přítelkyni, jestli ji do té doby nevyměníš za jinou.“

Nastoupím do autobusu jako poslední, zaplatím za lístek a zamáváme si, já přitom hledám místo a on stojí na ulici se zvednutým palcem.

Dálnice je nekonečné procesí uzavírek kvůli probíhajícím pracím, zdá se mi, že některé si pamatuju už z dob svého mládí. Slunce se odráží v okýnku a ohřívá mi tvář, zatímco podřimuju, a vedle mě sedí nějaká dívka a k hrudi si tiskne cestovní batoh. Trhnu sebou, vykulím oči, probudil mě její zvonivý hlas. Telefonuje a zlobí se na matku. „Mami, ještě jsem ani nepřijela, a ty už zase začínáš s obvyklou písničkou? Ne, já tu nezůstanu. Já se do té venkovský díry nevrátím.“ A zničehonic s odfrknutím zavěsí. Podívám se z okýnka, dálnici jsme nechali za zády a teď stoupáme do kopce. Už chybí jen jediná zastávka, a jestli ta dívka dosud nevystoupila, znamená to, že jedeme na stejné místo.

„Vy pocházíte z Librizzi?“ zajímám se, třeba je to dcera někoho, koho znám. Odpoví mi zdvořilým přitakáním, rozepne batoh, vytáhne kapesník a vysmrká se.

„A čípak jste?“

Přeloží kapesník, strčí si ho do kapsy a znovu si batoh přitiskne k hrudi. „Costová.“

To příjmení mi zní povědomě, řeknu jí, že si vzpomínám na jednoho Costu, který se učil na holiče v místnosti za radnicí.

„To byl můj dědeček.“

„Carmine, Carmine Costa,“ osvítlí mě a mám pocit, jako bych ho před sebou viděl. Byli jsme stejně staří, byl to hubený dlouhán s přihloupplým mírumilovným výrazem. Michelangelo, holičský mistr s ježatými kní-

ry zažloutlými od kouře, s bílým plátnem přes rameno a s břitvou s dřevěnou rukojetí za uchem, ho od rána do večera pohlavkoval. Costa se naučil jen jediný stříh, takže celá vesnice nosila totožný účes: pěšinku na straně, dlouhé licousy a patku sčesanou dozadu. Melissa, mezitím jsme se představili, mi vysvětluje, že zemřel na infarkt před víc než deseti lety, zrovna si stříhal vlasy před zrcadlem nad umyvadlem a vtom se skácel k zemi. Když ho našli, ještě pořád v ruce svíral hřeben.

„Chudák.“ Z té představy mi přejede mráz po zádech. „Naposled jsem se u něj dal ostříhat v roce, kdy jsem se oženil. Pendloval mezi holičstvím a barem. Všechno spropitný naházal do jukeboxu. Věnoval milostný písničky řezníkově dceři.“

Melissa se bezděčně usměje. „Margheritě, moje babičce.“ Zamyslí se nad tím. „Ve kterém to bylo roce?“

„Devatenáct set šedesát čtyři.“

„Vzali se o rok později.“ A hned nato se odmlčí. Její pohled mě přeskočí, přelétne přes okýnko a ztratí se mezi poli, která svírají silnici a doprovázejí nás na úpatí kopce. Čím jsme blíž, tím je zamračenější.

„Neposlouchej svou matku. Maminky občas bývají sobecké. Nedělají to schválně, Bůh je stvořil, aby svoje děti ochraňovaly, a když nadejde čas, neumějí je nechat jít.“

Melissa přikývne a usměje se na mě, jako by mi chtěla poděkovat.

Namíří ukazovák za sklo, směrem k tomu koutu plnému domů nalepených jeden na druhém na vrcholku kopce, který pomrkává na Liparské ostrovy.

„Ale podívejte se, jaká je to nádhera.“

„Je to nádhera,“ zopakuju, očarovaný vzpomínkou. Když vzpomínám na náš svatební den, skoro se potím.

Autobus nás nechá na kraji vesnice, na malém parkovišti, které museli postavit teprve nedávno. Melissa nastoupí do auta a zamává mi na rozloučenou. Zvednu hlavu ke kopci, je odsud vidět kostel, kde jsme se vzali, dohlíží na vesnici z toho nejvyššího bodu.

Nechám kufr v penzionu, kde jsem se ubytoval, a vydám se přes kdysi bujná, a dnes zpustlá pole. Tady ho máme, můj domov. Ze starého domu mého dětství se stala rozpadlá barabizna. Rád bych se zkusil dostat dovnitř, ale spolklo ho křoví a střecha se propadla, střecha, kterou můj otec postavil vlastníma rukama ze směsi hlíny a bláta. Ale pořád na něj praží slunce, tak jako kdysi.

Osuším si čelo kapesníkem, který jsi mi vyšila.

I toho rána osmého července bylo horko. Bylo teprve šest, ale z pískových cihel sálal tak silný žár, až se zdálo, že zdi místnosti, kde jsme spali všichni pohromadě – nás deset bratrů, které jsi všechny znala –, potí nátěr.

„Padne ti jako ulitej,“ řekla moje matka a za zády měla armádu zvědavých kluků, pořád ještě v trenýrkách. Oblek jsem si zapůjčil u nejlepšího krejčího ve vesnici, i s botami. Byl celý černý, akorát sako mělo v kapsičce na prsou zastrčený bílý hedvábný kapesník. I boty byly černé. Popravdě řečeno mi připadalo, že se víc hodí na pohřeb než na svatbu. Uzel na kravatě – rovněž černé – měl za úkol můj otec. U nás to bylo zvykem: hlava rodiny se zamkla v ložnici, otevřela křídlo skříně